

Олеся ТОЦЬКА

ПРОЯВИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЛЮБОВІ В РОМАНІ В. ГЮГО "СОБОР ПАРИЗЬКОЇ БОГОМАТЕРІ"

Описано ознаки християнської любові, які проявилися у відношенні персонажу роману В. Гюго «Собор Паризької Богоматері» дзвонаря Квазімодо до танцівниці Есмеральди.

Ключові слова: ознаки християнської любові, Собор Паризької Богоматері, Квазімодо, Есмеральда.

OLEZIA TOTSKA. DISPLAYS OF CHRISTIAN LOVE IN VICTOR HUGO'S NOVEL "NOTRE DAME"

The signs of Christian love, which emerged in relation of character of Victor Hugo's novel «Notre Dame» bell-ringer Quasimodo to dancer Esmeralda are described.

Keywords: signs of Christian love, Notre Dame, Quasimodo, Esmeralda.

Коли я мови різні знаю:
І ангельські, і людські теж.
Любові ж до людей не маю, –
Як бубон я гуду без меж.
І можу я пророкувати,
Здобути таємниць знання,
І гори всі переставляти,
Та без любові – бідний я.
Коли роздам усе багатство,
Віддам і тіло на вогонь,
Та без любові це – не
братство,
Не щирий потиск двох долонь.
Любов не заздрить,
довготерпить,
І милосердствує до всіх.
Життя негоди легко терпить,
Не піднімає люд на сміх.
Не величається як півень,

Не надимається як сич,
Не піднімається на рівень,
Де можна дутись як павич.
Любов нечемно не ведеться,
І не шукає лиш свого.
До гніву в запалі не рветься,
І сподівається всього.
Любов не тішиться з
неправди,
Дороговказом всім стає.
Радіє з перемоги правди,
Ніколи й не перестає!
Пророцтва із землі всі
зникнуть –
Від сонця як біжать струмки.
І мови теж колись поникнуть
–
Одна любов лиш на віки!

Святий апостол Павло у першому посланні до коринф'ян писав: «Любов довготерпить, милосердствує, любов не заздрить, любов не вихваляється, не пишається, не безчинствує, не шукає свого, не гнівається, не замишляє зла, не радіє з неправди, а радіє істині; усе покриває, всьому йме віру, всього сподівається, все терпить. Любов

ніколи не минає...» (1 Кор. 13:4–8). Фактично, у цих словах він перерахував 16 ознак любові, з яких сім говорять проте, що вона робить, а дев'ять – про те, чого не робить. Цей список можна доповнити характеристикою, визначеною апостолом Іоаном Богословом: «...довершена любов проганяє страх...» (1 Ін. 4:18), а також згаданою в Книзі пісні пісень Соломона: «...бо міцна, як смерть, любов» (Пісн. 8:6).

Але чи багато проявів саме такої любові ми бачили в своєму житті, чули про неї або читали на сторінках художніх книг?

На нашу думку, в романі В. Гюго «Собор Паризької Богоматері» можна спостерігати ознаки християнської любові, які проявилися у відношенні Квазімодо до Есмеральди. Коротко нагадаємо про цих персонажів. Він – горбатий, одноокий, кульгавий, глухий дзвонар собору Паризької Богоматері, якого ненавиділи, над яким глузували. Вона – вродлива вулична танцівниця циганка. Уперше побачивши Есмеральду, один із персонажів цього роману, поет Гренгуар, не міг зрозуміти, хто ця дівчина, – людська істота, фея чи ангел, настільки вона була красивою [2, 61]. Але окрім краси, дівчина мала ще й добре серце. Адже не побоялася стати на чотири роки за циганським звичаєм дружиною (хоча й фіктивною) цього поета, рятуючи його від неминучої смерті [2, 91]; напоїла із власної фляги спраглого Квазімодо, коли він був покараний біля ганебного стовпа, не зважаючи на його спробу викрасти її минулої ночі [2, 214]. І цей вчинок справив настільки велике враження на бідолаху, що він пустив, мабуть, першу у своєму житті сльозу, а потім на знак вдячності до неї зробив низку добрих справ, в яких можна знайти ознаки християнської любові.

1. Любов проганяє страх.

Насамперед дзвонар врятував Есмеральду від смерті, коли її намагалися стратити за фальшивим звинуваченням у вбивстві ротмістра Феба де Шатопера: «Він із швидкістю кішки, що падає з даху, підбіг до катів і звалив їх на землю ударами своїх величезних кулаків, схопив рукою циганку, як дитина свою ляльку, одним стрибком досяг церкви, піднявши дівчину над головою і ревучи громовим голосом:

– Притулок!» [2, 319].

Пізніше він, ризикуючи життям, розбив скульптуру над її келією-притулком, що так лякала дівчину [2, 344], а також відважно захищав собор від облоги волоцюг [2, 368–384].

2. Любов милосердствує.

Коли Квазімодо приніс Есмеральду до келії, що слугувала притулком для злочинців у соборі Паризької Богоматері, то обережно розв'язав мотузку, що муляла її руки, потім поклав до її ніг пакунок з одягом, залишений для неї на порозі церкви милосердними жінками.

Дівчина, побачивши, що вона майже гола, почервоніла, а він, у відповідь на це, широкою долонею затулював собі очі і пішов. Незабаром Квазімодо повернувся, несучи кошик із їжею та сінник для снання – власний обід і власну постіль [2, 332–333]. Під час сну дівчини він приносив їй свіжу їжу. А якось уранці вона знайшла на своєму вікні клітку з пташками [2, 344].

3. Любов не шукає свого.

Задля того, щоб не бентежити Есмеральду своєю потворністю, Квазімодо залишив їй маленький металевий свисток, щоб вона могла покликати його, коли їй не гидко буде на нього дивитися [2, 336], а також із власної волі завжди ставав так, щоб позбавити, наскільки можливо, молоду дівчину неприємності бачити його [2, 339].

4. Любов не заздрить.

Якось уранці Есмеральда побачила з покрівлі церкви свого коханого Феба та почала благально кликати його до себе. Квазімодо, який був свідком цієї сцени, тамуючи сльози, запропонував їй привести ротмістра до неї [2, 339–340].

5. Любов усе покриває.

Коли Феб відмовився іти за дзвонарем до циганки, він приховав від дівчини цей факт, сказавши, що не міг його знайти [2, 343].

6–7. Любов не гнівається. Любов усе терпить.

Після цього Есмеральда прогнала Квазімодо від себе, але він волів зносити від неї образи, ніж завдати їй болю, сказавши правду про ротмістра. Усю скорботу дзвонар залишив для себе [2, 344].

8–9. Любов ніколи не минає. Любов міцна, як смерть.

Приблизно через півтора або два роки після страти Есмеральди, коли до склепу Монфокон, в якому складали кістки повішених на шибеницях Парижа, прийшли люди, вони знайшли серед жахливих трупів два скелети, з яких один стискав другий в обіймах. Один скелет був жіночий. На ньому збереглося ще кілька клаптиків тканини, колись білої, та намисто із зерняток лавра з невеличкою шовковою ладанкою (саме таке носила Есмеральда). Другий скелет, який міцно обіймав перший, належав чоловікові. Його спинний хребет був скривлений, голова глибоко сиділа між лопаток і одна нога була коротша за другу (ознаки, що вказували на Квазімодо). Однак шийні хребці не були пошкоджені, і це свідчило про те, що він не був повішений, а прийшов сюди сам і тут помер [2, 453]. Як бачимо, Квазімодо не залишив Есмеральду навіть після її смерті.

Апостол Павло у своєму посланні до римлян писав: «Любов нехай буде нелицемірною... будьте братолюбні один до одного з ніжністю...» (Рим. 12:9–10). Слід додати, що на сторінках роману неодноразово можна знайти згадки про ніжність, яку виявляв Квазімодо до Есмеральди:

1) «Його око циклопа, звернуте до неї, огортало її то ніжністю, скорботою і жалістю, то раптом підводилося вгору, сповнене вогню» [2, 320];

2) «Вона залишилася сама, роздумуючи про дивні слова цієї потворної істоти, вражена звуком його голосу, грубого, хриплого і водночас такого ніжного» [2, 333];

3) «Не розплющуючи очей, вона почула грубий голос, що лагідно говорив до неї:

– Не лякайтесь, я ваш друг» [2, 334];

4) «Він благально глянув на неї своїм єдиним оком і, зрозумівши, що вона стримує його, весь засяяв від радості й ніжності» [2, 334];

5) «Проте на всій цій потворності лежав відбиток такого суму й ніжності, що вона поволі почала звикати до свого рятівника» [2, 335].

Як бачимо, Квазімодо проявляв до Есмеральди свої почуття як умів: і поглядами, і словами, і найбільше вчинками, але не був бездіяльним. Бо, як писав апостол любові Іоан Богослов: «Діти мої! Будемо любити не словом чи язиком, а ділом і правдою» (1 Ін. 3:18). Особливо такий заклик актуальний у час Великого посту. Не даремно ж одна із підготовчих неділь до цієї «духовної весни» – про Страшний суд – описує, за які справи Цар удостоїть честі стояти праворуч себе: «Бо голодував Я, і ви дали Мені їсти; спраглим був, і ви напоїли Мене; був подорожнім, і ви прийняли Мене; був нагим, і ви зодягли Мене; був недужим, і ви відвідали Мене; у в'язниці був, і ви прийшли до Мене» (Мф. 25:35–36).

То ж будьмо вдячні Богу, за те, що Він привідкрив нам таємницю Свого майбутнього Суду, а також не забуваймо про вдячність до наших благодійників. І давайте проявлятимемо в міру своїх сил любов до наших ближніх, незважаючи на те, що досягнути її повноти одразу, мабуть, важко. Але можна підійматися до вершин любові поступово, по сходинках, вказаних апостолом Петром: «...ви ж, докладаючи до цього всю старанність, покажіть у вашій вірі чесноту, в чесноті розсудливість, в розсудливості стриманість, у стриманості терпіння, у терпінні благочестя, в благочесті братолюбство, у братолюбстві любов» (2 Пет. 1:5–7).

Список джерел і літератури:

1. **Біблія.** Книги священного писання Старого та Нового Завіту. – К. : Вид-во «Преса України», 2009. – 1416 с.
2. **Гюго Віктор.** Собор Паризької Богоматері : Іст. роман / Віктор Гюго; пер. з фр. П. І. Тернюка. – К. : Школа, 2008. – 496 с.